

April 2016

Rapport:

Abstinensscoring af børn - Oversættelse og tilpasning af "Sophia Observation withdrawal Symptoms-scale"

REGION

Udarbejdet af Abstinensarbejdsgruppen ved,

Bettina Nygaard Nielsen, Lise Hvidt, Ulrikka Nygaard, Kaare Lundstrøm

Indholdsfortegnelse

Forord	2
Oversættelse fra engelsk til dansk (forward translation).....	3
Ekspertpanel.....	3
Oversættelse fra dansk til engelsk (back-translation).....	3
Præ-testning af SOS-abstinensscore	3
Fokusgruppeinterview (evaluering af prætestning).....	4
Abstinensarbejdsgruppens overvejelser	5
Den endelige danske udgave af SOS-abstinensscore	6
Referencer	9
Bilag	9

Forord

Børn som er indlagt på en intensiv afdeling med henblik på respiratorbehandling behandles med sederende lægemidler som benzodiazepiner og opioider. Ved ophør med respiratorbehandling og overflytning til børneafdeling er der behov for langsom udtrapning af disse lægemiddelstoffer for at undgå abstinenser. Abstinenser er en yderst ubehagelig oplevelse for både barn og familie og kan være medvirkende til at forlænge hospitalsindlæggelsen.

Baggrunden for dette projekt er et samarbejde mellem Anæstesi- og Operationsklinikken og BørneUngeKlinikken, Juliane Marie Centeret, Rigshospitalet omkring revidering af nuværende interne behandlingsvejledning for "Abstinenser hos børn efter respiratorbehandling på intensiv afdeling". I forbindelse med en omfattende revidering af vejledningen blev det synligt, at der manglede et fælles redskab til at vurdere abstinenssymptomer. Vurdering af graden af abstinenssymptomer er særdeles vigtig for justering af behandlingen og hermed om barnet er velbefindende.

En systematisk litteraturgennemgang resulterede i to mulige abstinensscoringsskalaer, som er valideret til brug hos børn (WAT-1 og Sophia Observation withdrawal Symptoms-scale). Vores valg blev Sophia Observation withdrawal Symptoms-scale (SOS-abstinensscore) (bilag 1), som er udviklet til vurdering af abstinenser hos børn og publiceret på engelsk (1). Forud for implementering af SOS-abstinensscoringsskala i klinikken krævedes dog en valideret oversættelse af skalaen til dansk. Processen omkring oversættelse af SOS-abstinensscoren til dansk er opsummeret i denne rapport.

Abstinensarbejdsgruppen,

Bettina Nygaard Nielsen (BNN)

Farmaceut, ph.d.

Anæstesi- og Operationsklinikken 4013

Ulrikka Nygaard (UN)

Afdelingslæge, ph.d.

BørneUngeKlinikken 5061

Lise Hvidt (LH)

Klinisk sygeplejevejleder

BørneUngeKlinikken 5061

Kaare Lundstrøm (KL)

Overlæge

BørneUngeKlinikken 5061

Oversættelse fra engelsk til dansk (forward translation)

Oversættelse af den originale Sophia Observation withdrawal Symptoms-scale fra engelsk til dansk blev udført af UN og BNN i henhold til WHO's "Process of translation and adaption of instruments" (2). Ved oversættelsen blev der lagt vægt på, at meningen med ordet/sætningen var den samme på engelsk og dansk, mere end at det var en ordret oversættelse. Den endelige udgave af oversættelsen fra engelsk til dansk fremgår af bilag 2.

Ekspertpanel

Til at indgå i ekspertpanelet blev KL og LH inviteret til at kommentere på oversættelsen af SOS-abstinensscoren fra engelsk til dansk og kommentarerne til den danske version blev samlet sammen på et fælles møde.

Kommentar til oversættelsen af SOS abstinensscore til dansk (bilag 2) inkluderede følgende kommentarer:

- Punkter: Takypnø, Takykardi: "Måles i hvile/søvn? Værdier/grænser for puls og respirationsfrekvens udregnes og ordineres af læge sammen med abstinensscore".
- Punkt (Bagside af SOS-abstinensskala): Trin 1. Bestem udgangsværdier for hjerteaktion (puls) og respirationsfrekvens: "Beskriv udregning".

Oversættelse fra dansk til engelsk (back-translation)

Oversættelsen fra dansk til engelsk blev udført af et eksternt konsulentfirma med erfaring inden for oversættelse af medicinske tekster (Easytranslate.dk). Den engelske version (back-translation) af SOS-abstinensscoren fremgår af bilag 3. Ud fra oversættelsen tilbage til engelsk blev problematiske ord og udtryk identificeret og tilrettet.

Præ-testning af SOS-abstinensscore

Prætestning blev udført på afdeling 5061, BørneUngeKlinikken, den tilrettede danske version af SOS-abstinensscoren blev introduceret til plejepersonale og læger på morgenmøder. Herefter var SOS-abstinensscoren den eneste abstinensscore, som blev anvendt på afdelingen til børn 0-16 år, som modtages fra en intensivafdeling og skal udtrappes af benzodiazepin og/eller opioider efter længerevarende sedation. Prætestning blev opstartet ultimo september 2014 og minimum 15 konsekutive patienter skulle indgå inden prætestningen kunne evalueres ved et fokusgruppeinterview med plejepersonale og læger.

Prætestning af den danske version af SOS-abstinensscoren blev udført september 2014 til februar 2016, hvor i alt 20 børn blev modtaget fra en intensivafdeling og abstinensvurderet via SOS-abstinensscoren. Patientkarakteristika for de patienter, som indgik i prætestningen, fremgår af tabel 1.

Tabel 1

Patientkarakteristika (n=20)	
Alder (median, spændvidde)	2 år (2 mdr. – 11 år)
Dreng/pige)	9 / 11
Antal respiratordage på intensivafdeling:	
<5 dage	0
5-9 dage	9
≥10 dage	11
Ved modtagelse, i behandling med:	
- Benzodiazepin (IV, PO)	3
- Opioid (IV, PO)	1
- Benzodiazepin (IV, PO) + Opioid (IV, PO)	15
- Adjuverende behandling*	1
SOS-abstinensscoring	20

*clonidin

Fokusgruppeinterview (evaluering af prætestning)

Formålet med fokusgruppeinterviewet var at evaluere SOS-abstinensscoringsskemaets forståelighed og brugbarhed, som led i oversættelsesprocessen og den sproglige validering. Deltagerne i fokusgruppeinterviewet meldte sig frivilligt via et opslag på afdeling 5061 og kriteriet for at deltage i fokusgruppeinterviewet var praktisk erfaring med brug af SOS-abstinensscoren i det kliniske arbejde.

Fokusgruppeinterview blev afholdt 18. marts 2016 med deltagelse af læge fra team 2, læge fra team 3, sygeplejerske fra team 1, sygeplejerske fra team 2 samt LH og BNN fra Abstinensarbejdsgruppen. Rapport fra fokusgruppeinterview fremgår af bilag 4 og et kort resumé af punkter til opfølgning fremgår af tabel 2.

Tabel 2

Resumé fra fokusgruppeinterview <i>-Forslag til opfølgning i abstinens-arbejdsgruppen</i>	
-SOS-abstinensscore, lay-out:	<ul style="list-style-type: none"> • Skal lay-out ændres med lodrette streger mellem hver observation? • Skal design med grå/hvid for rækker ændres (nuværende svarer til design for original)? • Skal der være separate felter til dato, tidspunkt og initialer (teknisk svært) eller eksempel på udfyldes? • Skal tekst omkring "se bagsiden af skemaet" gøres større og markeres med en pil? • Skal overskriften ændres fra original titel "SOS – Sophia Observation Withdrawal Symptoms Scale" til Abstinensscore?
-SOS-abstinensscore, indhold:	<ul style="list-style-type: none"> • Skal skemaet gennemgås for symptomer som indeholder "en vurdering" f.eks. om "diarre" skyldes ændringer i ernæring med henblik på at fjerne disse subjektive vurderinger og registrere rådata? • Hvordan tages højde for aldersrelaterede forskelle i skemaet f.eks. at det for større børn er normalt ikke at sove længere end 1 time i træk i dagstiden?
-Generelt for brug af SOS-abstinensscore:	<ul style="list-style-type: none"> • Skal der være undervisning i brug (registrering af symptomer, sygeplejersker) og fortolkning (læger) af abstinensskemaet? • Hvis "ja", hvilken form skal denne undervisning have? • Skal forældrene inddrages i abstinensscoringen?

Abstinensarbejdsgruppens overvejelser

Arbejdsgruppens overvejelser og kommentarer til "Forslag til opfølgning i forbindelse med fokusgruppeinterview" (tabel 2) er opsummeret her.

SOS-abstinensscore, lay-out	<p>I lay-out ændres feltet "dato, tid og initialer" til separate felter, overskrift "Abstinensscore" tilføjes og tekst omkring "se bagsiden af skemaet" forstørres og pil tilføjes. Disse ændringer med henblik på øget forståelighed og brugbarhed.</p> <p>Arbejdsgruppen vurderede ud fra et udkast til lay-out ændringer at tilføjelse af "lodrette streger mellem hver observation" og "omfarvning af grå felter til hvid" ikke havde den ønskede virkning omkring øget forståelighed og/eller brugbarhed af</p>
-----------------------------	--

SOS-abstinensscore, indhold	<p>SOS-abstinensskemaet.</p> <p>Abstinensgruppen er enige om kun at fortage sproglige/forståelsesmæssige ændringer og hermed ikke ændringer i nuværende indhold, som afspejler den validerede originale udgave af SOS-abstinensskemaet.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Punkt. 12 Søvnløshed tilføjes "(OBS vanligt søvnmønster)". • Punkt 15 Diarré ændres ikke, da forklarende tekst omkring "vandtynde afføringer" vurderes at være entydig. • Punkt. 8 Motoriske symptomer som inkluderer milde muskelkontraktioner og ukontrollerede større bevægelser er der to afkrydsningsbokse, men der skal kun sættes ét kryds, hvorfor antallet af afkrydsningsbokse reduceres til én.
Generelt for brug af SOS-abstinensscore	<p><u>Undervisning af fagpersonale:</u> Abstinensgruppen vil arbejde videre med undervisning af både læger og plejepersonale i brug og tolkning af SOS-abstinensscoren f.eks. vil den blive præsenteret ved "Intro af nye læger" og til morgenmøder for sygeplejersker.</p> <p><u>Forældreinddragelse:</u> Ved abstinensscoring skal forældre inddrages i scoringen i videst muligt omfang, da de er hos barnet hele tiden og vil kunne svare på flere af punkterne f.eks. søvn, gråd osv.</p>

Den endelige danske udgave af SOS-abstinensscore

Som opfølgning på evaluering af prætestning og arbejdsgruppens overvejelser blev SOS-abstinensscoren tilrettet og den endelige udgave godkendt i Abstinensarbejdsgruppen. Den endelige udgave af SOS-abstinensscore er afbilledet på næste side.

ABSTINENSSCORE

SOS - Sophia Observation withdrawal Symptoms-scale

(Børn 0 – 16 år)

Patientlabel

Dato							
Tidspunkt							
Initialer							

Symptomer fra det autonome nervesystem

Afkryds hvis "ja"

1. Takykardi (hvile): Værdi > _____/min. (lægeord.)*
2. Takypnø (hvile): Værdi > _____/min. (lægeord.)*
3. Feber
Ja, ved temperatur >38.5 °C i løbet af de sidste 4 timer
4. Svedtendens
Årsag ej høj rumtemperatur, for varmt tøj, svøbning eller lignende

Symptomer fra centralnervesystemet

5. Agitation
Ja, hvis barnet ≥1 af symptomerne: Irritabel, urolig, agiteret, rastløs
6. Angst
Urolig eller anspændt ansigtsudtryk (vidt åbne øjne, anspændte og løftede øjenbryn).
Adfærd kan variere fra panik til tilbagetrækkethed
7. Tremor
Mindre ufrivillige rytmiske bevægelser af hånd og/eller fod
• Spontane eller ved stimuli fra omgivelser**
8. Motoriske symptomer (Spontane eller ved stimuli fra omgivelser)**
Milde muskelkontraktioner
Ufrivillige bevægelser af underarm/underben, muskeltrækninger
Ukontrollerede større bevægelser
Choreoatetose: Ukontrollerede kastende bevægelser af arme, ben og/eller hoved
9. Øget muskeltonus
Knyttede hænder eller krummede tæer
10. Utrøstelig gråd
Ja, hvis barnet ikke kan trøstes af forældre eller afledes med f.eks. sut, mad, eller leg for større børn. For intuberede børn vurder "stille gråd"
11. Grimassering
Sammentrukne og sænkede øjenbryn, synlige nasolabiale furer
12. Søvnløshed
Sover ikke mere end én time i træk (OBS: vanligt søvnmønster)
13. Hallucinationer
I løbet af de sidste 4 timer synes barnet at se, høre eller reagere på ting som ikke er der

Gastrointestinale symptomer

14. Opkast
Mindst én gang i løbet af de sidste 4 timer. Opkast er ikke relateret til ændringer i ernæring
15. Diarré
Vandtynde afføringer som ikke er relateret til ændringer i ernæring. Medtag ikke hvis diarré skyldes amning
- Antal afkrydsede punkter:** Maksimum score er 15. Score ≥4 skal medføre intervention***

Målgruppe:

Børn op til 16 år, som har været i behandling med benzodiazepiner og/eller opioider i mere end 4 dage.

Undtaget er børn som:

- Er i fast behandling med muskelrelaxantia
- Er indlagt pga. status epilepticus og i behandling med midazolam
- Udviser betydelig ændret adfærdsmønster på baggrund af en neurologisk sygdom.

Til vurdering af abstinenssymptomer i nyfødte børn af misbrugsmødre anbefales ”the Neonatal Abstinence Score” (NAS) af L.P. Finnegan (1975).

Fremgangsmåde:

Observer barnet:

- Kl. 04, 14 og 20 (eller én gang i vagten)
- Ved mistanke om abstinenssymptomer
- 2 timer efter indgift af medicin mod abstinenssymptomer.
- Efter observation af barnet, udfyld venligst skemaet grundigt;
- Udfyld hvert punkt ud fra de værste symptomer igennem de **sidste 4 timer**;
- Hvis et punkt er uklart, så tjek/læs tilhørende forklaring.

Punkt 1 og 2

*Bestem udgangsværdier for puls og respirationsfrekvens og beregn ≥ 15 % af udgangsværdi:

Udgangsværdien er middelværdien over de sidste 24 timer. Afhængig af overvågningsudstyr kan værdien beregnes automatisk.

Eksempel: Udgangsværdien for puls er 100. Udregn ”udgangsværdi forhøjet med 15 %” på følgende måde: $100 \times 1.15 = 115$. Den højst observerede værdi igennem de sidste 4 timer er 124. Dette er højere end 115, så afkryds ”ja” for takykardi.

Punkt 7 og 8

**Vejledning for scoring af tremor og motoriske symptomer:

Tremor og motoriske symptomer kan ses på to måder:

1. spontant, ikke relateret til stimuli fra omgivelserne eller berøring af barnet.
2. som response på stimuli fra omgivelserne (ved plejeopgaver, støj mm.).

***Samlet score:

Intervention kan være:

- Farmakologisk (pn opioid eller benzodiazepin)
- Non-farmakologisk
- Lægevurdering

Referencer

- (1) Ista E, van DM, de HM, Tibboel D, Duivenvoorden HJ. Construction of the Sophia Observation withdrawal Symptoms-scale (SOS) for critically ill children. Intensive Care Med 2009 Jun;35(6):1075-81.
- (2) World Health Organization. Research tools, Process of translation and adaption of instruments. www.who.int/substance_abuse/research_tools/translation/en/ 2013.

Bilag

Bilag 1: Original SOS-abstinensscore_engelsk

Bilag 2: Dansk version (forward-translation) af SOS-abstinensscore

Bilag 3: Engelsk version (back-translation) af SOS-abstinensscore

Bilag 4: Rapport fra fokusgruppeinterview